

Udviklernavn	
Fag	Tværfaglig undervisning
Emne	Gældsforebyggelse
Målgruppe/niveau	Elever fra 16 år
Kompetencemål / læringsmål	Eleverne forstår de grundlæggende principper for økonomisk planlægning og kan anvende dem på deres egen livssituation. Eleverne udvikler evnen til at træffe velovervejede og ansvarlige økonomiske beslutninger, der vedrører både deres aktuelle livssituation og deres langsigtede økonomiske sikkerhed. Eleverne kan identificere risici og muligheder i forbindelse med finansielle produkter og anvende denne viden i deres eget liv. Eleverne er i stand til i forbindelse med SDG 1 (ingen fattigdom) at reflektere over, hvordan finansiell uddannelse kan bidrage til at undgå fattigdom og gæld, og hvordan de personligt kan bidrage til at fremme et retfærdigt og bæredygtigt samfund.
Form af materialet:	- Dialog - Individuelt arbejde - Arbejdsark
Arbejdstid for gruppen	Dobbelt time; 90 minutter
Relevante SDG'er – uddannelsesperspektiv	Integrationen af finansiell uddannelse i undervisningen bidrager væsentligt til at nå målet i SDG 1 – "Ingen fattigdom". Finansiell sikkerhed er en grundlæggende søjle for at undgå fattigdom og forbedre livskvaliteten på lang sigt. I en verden, hvor økonomiske beslutninger bliver stadig mere komplekse, er det afgørende, at unge mennesker får den nødvendige viden til at styre og administrere deres økonomi på egen hånd.

	Finansiel uddannelse fremmer ikke kun individuel ansvarlighed, men bidrager også til en stærkere økonomisk og social deltagelse. En grundig forståelse af forsikringer, opsparingsaftaler, lån og pensionsordninger hjælper eleverne med at minimere risici og sikre langsigtet økonomisk tryghed. Dette er især vigtigt for at undgå gældsfælder, som ofte er en vej til fattigdom. Desuden styrker fremme af finansiell kompetence bevidstheden om social ansvarlighed i omgangen med ressourcer. I en globalt forbundet og digital økonomi er det vigtigt, at fremtidige generationer bliver i stand til at træffe kloge og bæredygtige økonomiske beslutninger. Ved at opbygge færdigheder inden for økonomisk planlægning og forvaltning kan unge ikke kun forbedre deres egen økonomiske situation, men også bidrage til at fremme et retfærdigt og stabilt samfund som aktive og ansvarlige borgere. Finansiel uddannelse i skolen er altså ikke kun en individuel nødvendighed, men også et socialt og demokratisk imperativ. Det hjælper eleverne med at frigøre sig fra fattigdom eller forebygge fattigdom og giver dem mulighed for at fungere som ansvarlige, fremtidsorienterede medlemmer af samfundet.
Ansvarlig skole	BBZ Schleswig
Antal deltagere	Materialet blev afprøvet i flere klasser i november/december 2025.

Efteruddannelse inden for rammerne af GerDa 17 mål for bæredygtig udvikling Fokus på mål 1: Ingen fattigdom

I 2015 vedtog verdenssamfundet Agenda 2030
og dermed 17 globale bæredygtigheds mål, de såkaldte Sustainable Development
Goals (SDG'er), for en socialt, økonomisk og økologisk bæredygtig udvikling.

Agendaen er en køreplan for fremtiden, der skal gøre det muligt at leve et værdigt liv
overalt i verden og samtidig bevare de naturlige livsgrundlag
bevares på lang sigt.

Undervisningen fokuserer på SDG 1 – Ingen fattigdom.

Yderligere oplysninger findes på <https://www.youtube.com/watch?v=rnjcyrzZNRs>

Uddannelsesperspektiv:

Integrationen af finansiel uddannelse i undervisningen bidrager væsentligt til at nå målet i
SDG 1 – "Ingen fattigdom". Finansiel sikkerhed er en grundlæggende søjle for at undgå
fattigdom og forbedre livskvaliteten på lang sigt. I en verden, hvor økonomiske beslutninger
bliver stadig mere komplekse, er det afgørende, at unge mennesker får den nødvendige
viden til at styre og administrere deres økonomi på egen hånd.

Undervisning i finansiell dannelse fremmer ikke kun individuel ansvarlighed, men bidrager også til en stærkere økonomisk og social deltagelse. En grundig forståelse af forsikringer, opsparingsaftaler, lån og pensionsordninger hjælper eleverne med at minimere risici og sikre langsigtet økonomisk sikkerhed. Dette er især vigtigt for at undgå gældsfælder, som ofte er en vej til fattigdom.

Desuden styrker fremme af finansiell kompetence bevidstheden om social ansvarlighed i omgangen med ressourcer. I en globalt forbundet og digital økonomi er det vigtigt, at fremtidige generationer bliver i stand til at træffe kloge og bæredygtige økonomiske beslutninger. Ved at opbygge færdigheder inden for økonomisk planlægning og administration kan unge ikke kun forbedre deres egen økonomiske situation, men også bidrage til at fremme et retfærdigt og stabilt samfund som aktive og ansvarlige borgere.

Finansiell uddannelse i skolen er altså ikke kun en individuel nødvendighed, men også en social og demokratisk nødvendighed. Den hjælper eleverne med at frigøre sig fra fattigdom eller forebygge fattigdom og giver dem mulighed for at fungere som ansvarlige, fremtidsorienterede medlemmer af samfundet.

I Georgien har Deutsche Sparkassenstiftung sammen med lokale partnere integreret finansiell uddannelse i den almindelige skoleundervisning. I samarbejde med undervisningsministeriet og centralbanken er der blevet afholdt uddannelsesseminarer for lærere. Gennem innovative undervisningsmetoder integreres finansiell uddannelse bæredygtigt i uddannelsessystemet. Dette model er et forbillede for andre lande og viser, hvordan finansiell uddannelse kan forankres i skolesystemet på lang sigt.

Kompetence- og læringsmål:

Eleverne forstår de grundlæggende principper for økonomisk planlægning og kan anvende dem på deres egen livssituation. Eleverne udvikler evnen til at træffe velinformerede og ansvarlige økonomiske beslutninger, der vedrører både deres aktuelle livssituation og deres langsigtede økonomiske sikkerhed. Eleverne kan identificere risici og muligheder i forbindelse med finansielle produkter og anvende denne viden i deres eget liv. Eleverne er i stand til at reflektere over, hvordan finansiell uddannelse kan bidrage til at undgå fattigdom og gæld i forbindelse med SDG 1 (ingen fattigdom), og hvordan de personligt kan bidrage til at fremme et retfærdigt og bæredygtigt samfund.

Eleverne styrker deres kritiske tænkeevne¹ ved at stille spørgsmålstegn ved finansielle tilbud – især digitale og forbrugerorienterede modeller som afbetalingskøb eller "Buy Now, Pay Later" – vurdere informationer og træffe bevidste beslutninger. Dermed

¹ UNESCO's 8 kompetencer for uddannelse for bæredygtig udvikling (BNE / ESD) er nøglekompetencer, der skal sætte eleverne i stand til aktivt at medvirke til at forme en bæredygtig udvikling.

lærer de at analysere reklame-løfter, kontraktvilkår og økonomiske risici kritisk og udvikle deres egne holdninger på en ansvarlig måde.

Undervisningsforløb

I starten skal eleverne underskrive en deltagerliste, som skal bruges til afregningsformål. På deltagerlisten står der: "Jeg har i dag deltaget i et informationsmøde om penge og gæld og accepterer de generelle vilkår og betingelser (se bagsiden)." På bagsiden af deltagerlisten står der: "For deltagelse i arrangementet betaler jeg 15,00 euro kontant". Listen gennemgås i løbet af undervisningen.

Underviserne præsenterer sig selv og forklarer baggrunden for og motivationen bag arrangementet. Begreberne overgældsætning/gæld og kreditor/debitor forklares kort.

Derefter aftales nogle grundlæggende regler for arrangementet:

- Tavshedspligt: alt, hvad der siges i gruppen, forbliver i gruppen og videregives ikke udenfor.
- Alle taler for sig selv og ikke generelt.
- Alle lader alle tale færdig.

For at lære den pågældende klassestruktur bedre at kende skal eleverne besvare og diskutere følgende spørgsmål:

1. Hvad er det dyreste, I nogensinde har købt til jer selv?

→ (Mål: værdifølelse og forbrugsadfærd)

2. Hvem af jer har allerede indgået en kontrakt – f.eks. for en mobiltelefon eller et abonnement?

→ (Mål: Spørge om erfaringer med kontrakter)

3. Kender I nogen (måske blandt jeres bekendte), der har haft gæld?

→ (Mål: skabe forbindelse til virkeligheden)

4. Hvad tror I: Hvad bruger unge mennesker i Tyskland mest penge på?

→ (Mål: Hverdagssammenhæng, overgang til forbrugsadfærd og budget)

5. Forestil jer, at I i dag får 1.000 €. Hvad gør I med dem?

→ (Mål: Synliggøre forskellige pengestrategier)

Desuden skal eleverne tage stilling til følgende udsagn:

- Det er ens egen skyld, hvis man har gæld
- Det er normalt at låne penge af venner

- Jeg synes, det er godt at få et betalingskort fra 16 år
- Jeg synes ikke, at afbetalingskøb er farligt
- Det er banken, der har det bedste overblik over mine penge
- Hvis jeg absolut vil have noget, tager jeg et lån
- Jeg synes, det er vigtigt at have overblik over mine finanser
- Jeg har allerede haft gæld eller lånt penge
- Det er normalt at købe en bil på afbetaling
- Jeg køber ofte ting for at slippe af med min frustration
- Når jeg får penge i gave, bruger jeg dem med det samme i løbet af

undervisningen vil følgende emner blive diskuteret:

Bank og lån

I en åben dialog med eleverne samles de begreber, de kender, og hvad de betyder. Det forklares, hvor farerne ved overtræk på kontoen ligger, og budgetplanlægningsappen fra Deutschland im Plus præsenteres:

<https://www.deutschland-im-plus.de/finanzbildung-3/budgetplaner-app/>

Eksempel: Hvilke typer kreditkort findes der egentlig?

Med Girocard debiteres din egen løbende konto præcist efter hver brug. Det er mere kompliceret med kreditkort: Der findes "ægte" og "uægte" kreditkort, som også kaldes "charge card",

"debit-kreditkort" eller "prepaid-kort". "Kreditkort" betyder altså ikke, at man faktisk får et kredit. Hvis man vil ansøge om et ægte kreditkort, skal man være kreditværdig:

- Kreditværdighed forudsætter ubegrænset handleevne (myndighedsalder). For kreditforretninger med mindreårige kræves der ud over samtykke fra den lovlige repræsentant også godkendelse fra værgemålsretten.
- Kreditværdighed forudsætter en god kreditværdighed, dvs. en regelmæssig indkomst og en positiv kreditvurdering.

Modellerne i detaljer:

Prepaid-kort: "Prepaid" betyder "forudbetalt". For at kunne bruge kortet skal der først overføres penge til kortet. Når saldoen er opbrugt, kan der ikke længere bruges penge. Et prepaid-kort er altså ikke et rigtigt kreditkort, men et talekort. Prepaid-kort er derfor særligt velegnede til unge og unge voksne: De kan udnytte fordelene ved et kreditkort – også ved længere ophold i udlandet – uden risiko for at komme i gæld. Især for mindreårige tilbydes disse kreditkort på kreditbasis ofte gratis. Den første kontaktperson bør være den bank, hvor man har sin løbende konto.

Charge-kort: Med dette "ikke-ægte" kreditkort får kortindehaveren ikke kredit, men blot en betalingsudsættelse, for hvilken han ikke skal betale renter. En gang om måneden modtages der en kreditkortopgørelse pr. post eller online, der opsummerer korttransaktionerne i den sidste afregningsperiode. Der vises også, på hvilket konkret tidspunkt det forfaldne samlede beløb vil blive trukket fra løbende konto via direkte debitering. Denne forhåndsinformation om beløbets størrelse og tidspunktet for debiteringen gives normalt mindst to hverdage før kontoen debiteres. Vigtigt: Der skal være tilstrækkelig saldo på løbende konto – ellers risikerer man høje overtræksrenter.

Debitkort: Også dette "uægte" kreditkort er kun et rent betalingskort, der kan sammenlignes med Girocard til løbende konto. I modsætning til Charge-Card afregnes transaktionen dog straks efter brug af debitkortet. Kortindehaverens løbende konto debiteres normalt efter to dage, så kontoudskriften for den løbende konto altid giver et aktuelt overblik.

Revolving-Credit-Card: Med et "ægte" kreditkort får kortindehaveren en individuel kreditramme til de månedlige transaktioner med plastikkortet. Også her modtager han en afregning ved månedens udgang, hvor han kan vælge at tilbagebetale det fakturerede beløb på én gang eller i rater. Som regel fastsættes kun en minimumsafdrag (f.eks. 5 %), mens restbeløbet udskydes. Vigtigt: Ved delbetalingsfunktionen påløber der høje renter, og ved fortsat brug af kreditkortet øges kreditbeløbet – der er risiko for overgældsætning. Det er derfor bedre at betale beløbet med det samme, da det sparer en masse penge.

Grundlæggende gælder for alle kreditkort: Læs det med småt, sammenlign omkostningerne og lad dig ikke lokke af sensationelle reklamer for ekstra tilbud som f.eks. lån. I stedet for det ønskede lån opkræves der ofte kun høje gebyrer for udstedelse eller opladning af forudbetalte kort. Nogle udbydere opkræver endda inaktivitetsgebyrer, hvis kortet ikke har været brugt i en længere periode.

Mobiltelefon og internet; generelle forretningsbetingelser (AGB)

I dette afsnit gennemgås deltagerlisten og de afgivne underskrifter. Derefter følger opløsningen eller inddrivelsen af pengene. Til sidst diskuteres farerne ved ikke at læse de generelle forretningsbetingelser. Også mobilapps' rettigheder forklares udførligt.

Farerne ved "Buy Now, Pay Later" (BNPL)-tilbud fra Klarna, PayPal og lignende

"Køb nu, betal senere" (BNPL) er en populær betalingsmetode, der giver forbrugerne mulighed for at købe produkter med det samme og udskyde betalingen i rater. Udbydere som Klarna og PayPal har gjort denne service meget udbredt, hvilket gør den attraktiv for mange. Men trods den tilsyneladende bekvemme betalingsmulighed er der flere risici forbundet med denne betalingsmetode.

1. Risiko for overgældsætning

Et centralt problem ved BNPL er risikoen for overgældsætning. Muligheden for at købe produkter med det samme og betale senere kan let føre til uforsigtig forbrugsadfærd. Især når det gælder dyrere produkter eller impulskøb, kan man hurtigt ende med at købe mere, end man egentlig har råd til.

Når flere afdrag forfalder på samme tid, mister man hurtigt overblikket over sine egne finanser – og gælden vokser.

2. Høje omkostninger ved forsinket betaling

En anden risiko ved BNPL-tilbud er den høje økonomiske byrde i tilfælde af forsinket betaling. Udbydere reklamerer ofte med "rentefri" afdrag, men hvis betalingen ikke sker til tiden, tilkommer der hurtigt høje gebyrer og renter. Disse ekstraomkostninger kan øge den oprindelige pris på et produkt betydeligt og medføre en ekstra økonomisk byrde, som ofte ikke var planlagt.

3. Negative konsekvenser for Schufa-scoren

Også Schufa-scoren, der vurderer en persons kreditværdighed, kan blive negativt påvirket af brugen af BNPL-tilbud. Hvis man gentagne gange ikke betaler sine afdrag til tiden eller kommer i betalingsrestance, risikerer man, at dette registreres i Schufa-databasen. En lavere Schufa-score kan senere føre til problemer, når man ansøger om lån eller indgår kontrakter – for eksempel om en mobiltelefon, en bil eller en lejlighed.

4. Manglende gennemsigtighed og manglende overblik

Et andet problem ved BNPL er den manglende gennemsigtighed i de udestående betalinger. Da betalingerne ofte er fordelt over flere måneder og administreres af forskellige udbydere, mister mange forbrugere let overblikket over, hvilke rater der stadig skal betales, og hvor meget der i alt stadig står udestående. Denne uoverskuelighed kan føre til, at man ubevidst akkumulerer mere gæld end oprindeligt planlagt.

Eksempel:

I vores rådgivningscenter havde vi en lærling i tredje læreår, der havde i alt 25 udestående internetkøb på afbetaling hos Klarna. Disse køb vedrørte små beløb mellem 3 og 12 euro om måneden, som blev betalt regelmæssigt. Klarna bogfører imidlertid ikke forpligtelser i en samlet betaling, men i 25 individuelle bogføringer på forskellige datoer. Dette fører til betydelig uoverskuelighed, da det ikke umiddelbart er tydeligt, hvilken betaling der hører til hvilken forpligtelse. Selv Klarna kan ofte ikke forklare os som gældsrådgivningscenter præcist, hvilke bogføringer der er tale om.

Den lærling blev dog syg og modtog sygedagpenge. Der gik to måneder, før han modtog den første udbetaling af sygedagpenge fra sygekassen. I denne periode kunne han hverken tage sig af sine finanser eller sin post. På grund af

manglende løn og den forsinkede sygedagpengeudbetaling var hans konto ikke dækket. I disse to måneder var der 25 debiteringer, som ikke kunne gennemføres, fordi kontoen ikke var dækket. Som følge heraf modtog han 50 tilbageførsler og 50 rykkergebyrer. Det mest alvorlige er dog, at Klarna overdrager hver enkelt fordring til inkassobureauer. Som følge heraf måtte vores kunde også betale inkassogebyrer for hver af de 25 fordringer. Samtidig blev afdragsordningerne opsagt, og det samlede tilbagebetalingsbeløb, inklusive alle gebyrer og omkostninger, forfaldt straks.

Denne sag viser tydeligt, hvordan en sygdom på kun to måneder kan føre til gældsætning og insolvens.

Forsikringer

Eleverne bliver spurgt, hvilke forsikringer de kender, og der laves en oversigt på tavlen. Forskellen mellem obligatoriske og frivillige forsikringer bliver forklaret. Forsikringerne bliver kort gennemgået, så alle deltagere kan danne sig et indtryk af, hvorvidt de er relevante i deres aktuelle livssituation.

- Ansvarforsikring
- Indboforsikring
- Lovpligtig sygeforsikring
- Privat sygeforsikring
- Lovpligtig pensionsforsikring
- Privat pensionsforsikring
- Lovpligtig arbejdsløshedsforsikring
- Lovpligtig ulykkesforsikring
- Privat ulykkesforsikring
- Risikolevetidsforsikring
- Kapitalforsikring
- Erhvervsudygtighedsforsikring
- Retshjælpsforsikring
- Bilansvarsforsikring
- Delvis kaskoforsikring
- Kaskoforsikring

En oversigt over forsikringer findes i brochuren "Godt forsikret! Din navigationshjælp til private forsikringer" fra Bundes der Versicherten (Forbundet for Forsikrede):

www.bunddersversicher-ten.de/de/gut-beraten/downloads

De vigtige forsikringer ved afslutningen af skolegangen er overskueligt opført på www.verbraucherzent-rale.sh/wissen/geld-versicherungen/weitereversicherungen/diese-versicherungen-sind-zum-ende-der-schulzeit-wichtig-12883.

§ 1629a BGB Ansvarsbegrænsning for mindreårige

Indsigelse, hvorefter en myndig person kun hæfter for forpligtelser indgået i sin mindreårighed med den formue, der var til stede ved myndighedsalderens indtræden.

Begrænsningen af mindreåriges ansvar tjener til at beskytte barnet mod overdreven gældsætning. Ansvarsbegrænsningen omfatter forpligtelser (§ 1629a, stk. 1, BGB), som:

- forældre eller andre repræsentationsberettigede personer har påtaget sig med virkning for barnet
- den mindreårige har arvet
- den mindreårige selv har påtaget sig med sine forældres samtykke (§§ 107, 108, 111 BGB)

Derimod er følgende forpligtelser ikke omfattet (§ 1629a, stk. 2, BGB):

- fra selvstændig drift af et godkendt erhverv for barnet (§ 112 BGB)
- fra retshandler til personlige behov (f.eks. køreskole- og mobiltelefonkontrakter)
- f.eks. underholdsforpligtelser, herunder restancer
- der er opstået efter myndighedsalderen

Retsfølge: Hvis den myndige påberåber sig indsigelsen, hæfter han ikke for de gamle forpligtelser med sin nye formue, som han har erhvervet siden myndighedsalderen.

Refleksion over forebyggelsesundervisningen

Forebyggende undervisning om at undgå gæld giver eleverne værdifuld indsigt i de forskellige aspekter af finansiell uddannelse. Ved at fokusere på temaet "ingen fattigdom" lærer eleverne ikke kun, hvordan de kan undgå personlig gæld, men også hvor vigtigt det er at påtage sig økonomisk ansvar for at sikre social deltagelse og lige muligheder.

Den interaktive tilgang til undervisningen, der både omfatter diskussion af personlige erfaringer og behandling af abstrakte finansielle emner som lån og forsikringer, fremmer kritisk tænkning og styrker elevernes selvbevidsthed i forhold til deres økonomiske beslutninger. Diskussionen om BNPL-tilbud er særligt værdifulde, da dette er et emne, som mange unge i dag er direkte konfronteret med. Eleverne opfordres til at stille spørgsmålstejn ved de langsigtede konsekvenser af tilsyneladende "enkle" finansielle tilbud og forstå risikoen ved overdreven gældsætning.

Et positivt aspekt ved undervisningen er, at den ikke kun fokuserer på individuel finansiell viden, men også understreger betydningen af social ansvarlighed og bæredygtig økonomisk

beslutningstagning. Dette fremmer bevidstheden om den rolle, som ens egne økonomiske beslutninger spiller i et bredere samfundsmæssigt og globalt perspektiv.